

MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ DOĞAL GELİŞİM SÜREÇLERİNİN FULLER TEORİSİ İLE UYUŞUMU

Kamil Akbayır (*)

ABSTRACT:

This research was undertaken by the Department of Mathematics Teacher Training for Primary Education Schools, Faculty of Education, Yuzuncu Yil University to find out mathematics teachers' natural development processes and the elements which influence each of these process in Van in 2001-2002 education and training years. The participants of this research were 28 males and 5 females student-teachers, currently teaching 8 males and 8 female teachers having 1 or 2 years of teaching experience, 10 males and 3 females teachers having 3 or 4 years of teaching experience and newly-appointed teachers. The study indicates that probationary and other mathematics teachers having 1, 2, 3, and 4 years of teaching experience especially consider 36 cases (elements). It is also seen that 19 of these cases are about teachers themselves, 8 of them about the topic to be taught by the mathematics teachers in classrooms and 9 of them are about students' understanding or not understanding these topics.

Keywords: Fuller Theory, Mathematics Teacher, Student-Teacher.

ÖZET:

Bu çalışmamızda, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Matematik Öğretmenliği Programında 2001-2002 eğitim-öğretim yılında stajını tamamlamış 5 bayan 28 erkek olmak üzere toplam 33 öğretmen adayı, Van ilinde 2001-2002 eğitim-öğretim yılında 1 ile 2 yıllık tecrübeye sahip 8'i bayan 8'i erkek olmak üzere toplam 16 ve 3 ile 4 yıllık tecrübeye sahip 3'ü bayan 10'u erkek olmak üzere toplam 13 yeni matematik öğretmenin doğal gelişim süreçlerini araştırıp, her süreçte var olan özel konuları belirlemek amacıyla planlanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda stajyer, 1, 2, 3 ve 4 yıllık matematik öğretmenlerinin özellikle 36 konuda problem yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bu konulardan 19'u kendisi ile ilgili, 8'i anlatacağı konu ile ilgili, 9'u da öğrencilerin konuyu öğrenip öğrenmemesi ile ilgili olduğu görülmüştür. Çalışmada elde edilen verilerin, eğitim fakültelerindeki programların içeriklerinin belirlenmesinde ve yeni matematik öğretmenlerinin iş başında gelişimlerini kolaylaştırmak yönünde faydalar sağlayacağına inanılmaktadır.

Anahtar sözcükler: Fuller Teorisi, Matematik Öğretmeni, Stajyer Öğretmen.

Ülkemizde eğitim fakültelerinin programlarını etkin kılmak için yıllardan beri önemli atılımlar yapılmaktadır. Gerek yetkililer ve gerekse öğretmen eğitimi üzerine çalışmalar yürüten araştırmacılar, hem alan dersleri ve hem de alan eğitimi dersleri yönünden öğretmenlerin güçlü olmalarını savunmaktadırlar. Alan eğitimi denince, orta dereceli okullarda öğretmenlerin gereksinim duyabilecekleri bilgiler, beceriler ve tavırlar anlaşılmaktadır. Bundan dolayı, ülkemizdeki araştırmacıların çoğunluğu genellikle bu üç konu üzerinde araştırmalar yürüterek, öğretmen eğitimi programlarına öneriler sunduğu bilinmektedir. Fakat, öğretmenin mesleki gelişiminde adımlar olarak bilinen öğretmenin doğal gelişim süreçlerinden faydalanarak eğitim fakülteleri için ders içeriği geliştirme yaklaşımına bu güne kadar gerekli önemin verilmediği görülmektedir. Bundan dolayı, öğretmenlikte bilgi, beceri ve tavır dışında var olan bu doğal süreçler nelerdir sorusu incelemeye ve araştırmaya değer bir konu olarak ortaya çıkmaktadır. Bazı ülkelerde ihtiyaca dayalı öğretmen yetiştirme modelinin yanında, öğretmen eğitimi müfredatları geliştirilirken Fuller modeli diye adlandırılan ve öğretmen adayının gelişimini yıllara dayalı bir süreç olarak kabul eden yaklaşımdan faydalanıldığı bilinmektedir.

Bu alanda yapılmış bir çok çalışma (Fuller, 1969; Fuller ve Bown, 1975; Hail ve Loucks, 1978; Adams, 1982; Strawitz ve Malona, 1986; Marse ve Pigge, 1989; Ledeman ve Gess-Newsome, 1991; Bailey ve Palsha, 1992) yeni öğretmenlerin doğal gelişim süreçlerine ışık tutmaktadır Çepni (1996).

Ülkemizde öğretmen yetiştirmede en önemli atılım olarak 1999 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması adı altında reform niteliğinde bir girişimde bulunuldu. Önce Türkiye'de Ortaöğretimde görev yapacak öğretmenlerin batı ülkelerinde olduğu gibi yüksek lisans derecesine sahip olması sağlandı. Bu da $3,5+1,5 = 5$ yıllık bir eğitim-öğretim süreci sonucunda tamamlanmaktadır. Bu 5 yılın 3,5 yılı fen-edebiyat fakültesinde alan dersleri okuduktan sonra, son 1,5 yılı eğitim fakültesinde eğitim dersleri almak suretiyle 5 yıllık eğitim-öğretim sürecini tamamlayarak tezsiz yüksek lisans diplomasına sahip olmak üzere ortaöğretimde öğretmenlik yapmaya hak kazanıyorlar. Böylece, gerek alan gerekse pedagojik-formasyon yönünden iyi yetişmiş öğretmenler olarak göreve başlıyorlar. Bu da ilköğretime yönelik yetişen öğretmenler ile ortaöğretime yönelik yetişen öğretmenlerin ayrı statüde yetişmesini olanaklı kılıyor.

Reform niteliğindeki bu girişimin eğitim-öğretime getirmiş olduğu en önemli katkı, ilköğretimde okuyan öğrencilerin yaşı, anlama kapasitesi, duyuş düzeyi ortaöğretimde okuyan öğrencilerinkinden farklı olduğundan öğretmen adayları ileriki meslek hayatında muhatap olacağı öğrencilerin genel durumuna göre pedagojik-formasyon almaktadır ki, bu girişim gerçekten bir reform niteliği taşımaktadır.

Fuller'in doğal gelişim süreçleri teorisi (şikayete dayalı model)

Yeni öğretmenlerin şikayetlerine dayalı model, Fuller 1969, Fuller ve Bown'un 1975 yıllarında geliştirdiği teoriye dayanmaktadır. Fuller 1969 yılında bir grup yeni öğretmenin şikayetlerinin yıllara göre nasıl bir gelişim ve değişime uğradığını bir teori olarak ortaya koymuştur. Teorilerini geliştirme sürecinde gerekli olan verilerini vaka çalışması yöntemi kullanarak elde etti. Vaka çalışmaları boyunca yeni öğretmenlerden şikayetlerini hem yazılı olarak hem de

seminerler yoluyla vermelerini istedi. Fuller araştırmalarında üzerinde vurgu yaptığı tek konu "Sizi şu anda öğretim sürecinde en çok düşündüren konular nelerdir?" sorusu idi Çepni (1996).

Fuller ve Bown 1975 yılına kadar bu alanda yürüttükleri çalışmalar sonucunda öğretmen olmada üç temel basamağın olabileceğini bir teori olarak ortaya atmışlardır. Aynı zamanda, öğretmen olma sürecinin bazen yıllara bağlı olduğu iddiasında bulunmuşlardır. Öğretmen olma sürecini; yalnızca kendini düşünme, verdiği konuyu kendisinin anlayıp anlamadığını düşünme ve anlatılanı öğrenci en iyi şekilde anlaması için hangi öğrenme-öğretme yaklaşımlarını uygulamayalım konusunu düşünme olmak üzere üç ana adımdan oluşan teorilerini ortaya atmışlardır. Fuller ve Bown'a göre, öğretmen adayı ilk adımdaki şikayetlerini gidermeden kolay kolay bir sonraki adıma ulaşamayacağını iddia etmektedirler. Bu teoriye göre, yeni bir öğretmen üçüncü adıma ulaşmak için bazen birkaç yılını harcaması gerekmektedir Çepni (1996).

Yöntem

Bu çalışmada, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Matematik Öğretmenliği Programında 2001-2002 eğitim-öğretim yılında stajını tamamlamış 33 öğretmen adayına 11 tane açık uçlu sorudan oluşan anket, Van ilinde 2001-2002 eğitim-öğretim yılında çeşitli ilköğretim okulları ve liselerde çalışmış bir ile iki yıllık tecrübeye sahip 16 matematik öğretmenine 13 tane açık uçlu sorudan oluşan anket ve yine üç ve dört yıllık tecrübeye sahip 13 matematik öğretmenine 12 tane açık uçlu sorudan oluşan anket uygulanmak suretiyle yeni matematik öğretmenlerinin doğal gelişim süreçleri araştırılıp, Fuller teorisiyle uyumuna bakılmıştır.

Bütün öğretmen ve öğretmen adaylarına uyguladığımız anketlerde öğretmen ve öğretmen adaylarından isim, çalıştığı kurum gibi kimlik bilgilerinin belirtilmesi istenmemiştir. Bu da öğretmen ve öğretmen adaylarının anket sorularına daha objektif bir şekilde yanıt vermesi sağlanmaya çalışılmıştır.

İlgili literatürde de öğretmenlerin karşılaştıkları problemleri derinlemesine araştırmak için araştırma teknikleri olarak mülakat, gözlem ve açık uçlu soruların çok sıkça kullanıldığı bilinmektedir Lederman ve Gess-Newsome (1991); Çepni (1993) ve Çepni (1996).

Bulgular

Bulgular üç aşamalı olarak incelenmiştir.

1. Stajyer öğretmenlerden elde edilen bulgular,
2. Bir ve iki yıllık öğretmenlerden elde edilen bulgular,
3. Üç ve dört yıllık öğretmenlerden elde edilen bulgular.

Stajyer Öğretmenlerden Elde Edilen Bulgular

Stajyer öğretmenlerden elde edilen veriler 11 kategoriye ayrılarak incelenmiştir. Bunların 9'u yalnızca kendileri ile ilgili, 2'si anlattıkları konuları anlayıp anlamama ile ilgilidir. Bu kategoriler ve kategoriler içerisinde anlatılmak istenen durumlar aşağıda geniş bir şekilde verilmiştir.

Yalnızca kendini düşünme ile ilgili olan ifadeler

1. Öğrencilerin öğretmenin anlattığı konuların doğruluğuna güvenmeme-

si:

Öğrenciler sizin anlattığınız konuyu dikkate alıyorlar mı? Doğruluğuna güveniyorlar mı? diye sorduğumuzda çalışmamıza katılan erkek stajyer öğretmen adaylarının %89'u dikkate alıyor ve güveniyorlar derken %11'i dikkate almadıklarını ve güvenmediklerini beyan ediyorlar. Bunun yanında bayan stajyer öğretmen adaylarının tümü dikkate alındıklarını ve güvenildiklerini söylüyorlar.

2. Tahtayı etkili kullanamama:

Tahtayı etkili ve düzenli kullanmada kendinizi yeterli buluyor musunuz diye sorduğumuzda erkek stajyer öğretmen adaylarının %86'sı yeterli buluyorum derken %14'ü kendini yeterli bulmadığını söylüyor, bayan stajyer öğretmen adaylarının %60'ı yeterli bulurken %40'ı yeterli bulmadığını söylüyor.

3. Derse başlarken güven duygusunun kaybolması:

Derse başlarken kendinize olan güveninizin ölçüsü nedir, kendinizi nasıl hissediyorsunuz diye sorduğumuzda erkek stajyer öğretmen adaylarının %96'sı güvenlerinin yüksek ve kendilerini iyi hissettiklerini söylerken %4'ü bunun aksini söylüyor. Bunu yanında bayan stajyer öğretmen adaylarının tamamı güvenlerinin yüksek ve kendilerini iyi hissettiklerini söylüyor.

4. Anlatmak istediğini ifade edememe:

Anlatmak istediğinizi ifade etmedeki güçlük dereceniz nedir diye sorduğumuzda erkek stajyer öğretmen adaylarının %71'i iyi ve çok iyi derken %29'u düşük ve çok düşük olduğunu söylüyor. Bayan stajyer öğretmen adaylarında ise %80'i düşük derken %20'si iyi olduğunu söylüyor.

5. Hazırlanan notlardan faydalanamama:

Hazırladığınız notlardan, ders anlatırken ne kadar faydalanabiliyorsunuz diye sorduğumuzda erkek stajyer öğretmen adaylarının %64'ü fazlasıyla hatta çok fazla faydalandıklarını söylüyorlar. Bayan stajyer öğretmen adaylarının tamamı fazlasıyla faydalandıklarını söylüyor.

6. Ders boyunca ne yapmalıyım:

Ders boyunca ne yapacağınız konusunda sıkıntılarınız oluyor mu diye sorduğumuzda erkek stajyer öğretmen adaylarının %57'si herhangi bir sıkıntılarının olmadığını, derste gayet rahat olduklarını söylerken %43'ü sıkıntılarının olduğunu söylüyor. Bayan stajyer öğretmen adaylarının ise %60'ı herhangi bir sıkıntılarının olmadığını söylerken %40'ı sıkıntılarının olduğunu söylüyor.

7. Danışman öğretmenlerden yararlanma:

Danışman öğretmenlerden ne kadar faydalanıyorsunuz diye sorduğumuzda erkek stajyer öğretmen adaylarının %86'sı çok az faydalandıklarını, %14'ü faydalandıklarını söylüyor. Bayan stajyer öğretmen adaylarının ise %80'i çok az faydalandıklarını, %20'si faydalandıklarını söylüyor. Bu oranlardan şu gerçek ortaya çıkıyor ki, danışman öğretmenler stajyer öğretmenlerle yeterince ilgilenmemektedirler ve bunun sonucu olarak ta stajyer öğretmenler danışman öğretmenlerden yeterince faydalanamamaktadırlar.

8. Disiplin problemleri:

Rehber öğretmen derste yokken, derste disiplini sağlamada problemleriniz oluyor mu diye sorduğumuzda erkek stajyer öğretmen adaylarının %75'i problem oluyor, %25'i problem olmuyor derken, bayan stajyer öğretmen adaylarının ise %80'i problem olmuyor derken sadece %20'si problem olduğunu söylüyor. Bu da şu gerçeği ortaya koyuyor ki bayan stajyer öğretmen adayları erkek stajyer öğret-

men adaylarına oranla daha disiplinlidirler.

9. Dersi nasıl hazırlamalıyım:

Anlatacağınız dersin ders verme süresince faydalanacağınız ders planının nasıl hazırlanması gerektiğini biliyor musunuz diye sorduğumuzda erkek stajyer öğretmen adaylarının %93'ü bildiklerini sadece %7'si bilmediklerini söylerken, bayan stajyer öğretmen adaylarının ise %80'i bildiklerini söylerken %20'si bilmediklerini söylüyor. Bu da şu gerçeği ortaya koyuyor ki Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesinde okuyan öğrenciler iyi bir pedagojik-formasyon eğitimi almaktadırlar.

Konuyla ilgili ifadeler

1. Alan derslerindeki yetersizlik:

Lise veya ortaokul konularında kendinizi yeterli hissediyor musunuz diye sorduğumuzda çalışmamıza katılan erkek stajyer öğretmenlerin %93'ü yeterli hatta çok yeterli hissettiğini söylerken %7 gibi küçük bir kısmı kendilerini yeterli hissetmediklerini söylüyorlar. Bayan stajyer öğretmenlerde ise %80'i kendini yeterli hissederken %20'si yeterli hissetmiyor. Bu da öğretmen adaylarımızın alanlarında iyi yetiştiklerini gösteriyor.

2. Üniversite sınavında çıkan sorularla ilgili yetersizlik:

Ö.S.S.'de çıkan matematik sorularında kendinizi yeterli buluyor musunuz diye sorduğumuzda erkek stajyer öğretmenlerin %93'ü yeterli hatta çok yeterli hissettiğini söylerken %7 gibi küçük bir kısmı kendilerini yeterli hissetmediklerini söylüyorlar. Bunun yanında bayan stajyer öğretmenlerin tamamı kendilerini bu konuda yeterli buluyor.

Bir ve iki yıl arası tecrübeye sahip olan öğretmenlerden elde edilen bulgular.

Bu gruptaki öğretmenlerden elde edilen veriler, 13 kategoriye ayrılarak incelenmiştir. Bunlardan 6'sı yalnızca kendileri ile ilgili, 3'ü konu ile ilgili ve 4'ü de öğrencilerin öğrenmesi ile ilgili olduğu belirlenmiştir.

Yalnızca kendini düşünme ile ilgili olan ifadeler

1. Yeterli zamana sahip olmamak:

Bir ve iki yıllık tecrübeye sahip öğretmenler içinde hem bayan hem de erkek öğretmenler aynı görüşte birleşiyorlar, erkek öğretmenlerin %62'si, bayan öğretmenlerin %75'i kendilerine kısmen zaman ayırabildiklerini söylüyorlar.

2. Sınıfta disiplini sağlamak sorunu:

Disiplini sağlama konusunda erkek öğretmenler tamamı hiçbir sorun yaşamadıklarını, kendileri için bir sorun oluşturmadığını söylerken bayan öğretmenlerin %62'si sorun yaşamadıklarını, %38'i bu konuda bir hayli sorun yaşadıklarını, sınıfı kontrol altına alamadıklarından şikayet ediyorlar.

3. Tecrübeli öğretmenlerden faydalanamama:

Bu araştırma şehir merkezinde yapıldığından dolayı birçok okulda yeni öğretmenlerin yanında en az bir, iki tecrübeli öğretmen de bulunmaktadır. Dolayısıyla bu soruya cevap veren hem bayan hem de erkek öğretmenler %62 oranında tecrübeli öğretmenlerden faydalandıklarını, faydalanamıyorlar ise ya okulunda tecrübeli öğretmen yok ya da birbirleriyle dersi anlatış ve hazırlanış farklı olduğundan pek istifade edemediklerini söylüyorlar.

4. Tahtayı etkili kullanamama:

Tahtayı etkili kullanma konusunda sorun yaşamadıklarını, gayet etkili kullandıklarını söylüyorlar. Bu oran erkek ve bayan öğretmenlerde eşit olup %88 oranındadır.

5. Konuşma yeteneği:

Ders anlatma konusunda çok iyi olmadıklarını söylüyorlar. Bayan öğretmenler erkek öğretmenlere göre biraz daha bu konuda başarısız olduklarını kabul ediyorlar.

6. Ders boyunca ne yapmalıyım:

Çalışmamıza katılan öğretmenlerde derse nasıl başlamalıyım, ders boyunca nasıl bir yol izlemeliyim konusunda ciddi sıkıntılar yaşadıklarını söylüyorlar. Bu sıkıntılar, erkek öğretmenlerde %62 iken bayan öğretmenlerde %38 oranında görülüyor.

Konuyla ilgili ifadeler:

1. Alan derslerindeki yetersizlik:

Çalışmamıza katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu alan derslerini anlatırken herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını, bu konuda çok rahat olduklarını ifade ediyorlar. Oranlara baktığımızda hem bayan hem de erkek öğretmenlerin %88'i sıkıntı yaşamıyor.

2. Öğrencinin soracağı sorulara karşılık verememe korkusu:

Çalışmamıza katılan öğretmenlerin %88 gibi büyük bir çoğunluğu böyle bir sorun yaşamadıklarını ifade ediyor.

3. Soyut kavramları anlama ve anlatmadaki yetersizlik:

Soyut kavramları anlama ve anlatma konusunda sorun yaşadıklarını söylerken, cinsiyete göre baktığımızda bayan öğretmenlerin %38'si sorun yaşarken erkek öğretmenlerin %25'i sorun yaşadıklarını ifade ediyor.

Öğrencilerin öğrenmesi ile ilgili ifadeler:

1. Lise ve ortaokul matematik kitaplarındaki bilgi yetersizliği:

Çalışmamıza katılan erkek öğretmenlerin %75'i lise ve ortaokul kitaplarının yetersiz bulurken bayan öğretmenlerin %62'si yetersiz buluyor. Bu da hem düşündürücü bir o kadarda önemli bir sonuç.

2. Etkili öğrenme ve öğretme tekniklerini seçmedeki yetersizlikler:

Bu konuda çalışmamıza katılan erkek öğretmenlerin %75'i kendilerini yeterli hissederken bayan öğretmenlerin %50'si yeterli hissediyor.

3. Konu ile ilgili etkili soru sormadaki zorluklar:

Öğrenciyi derse motive edecek ve konuyu etraflıca tartışacak sorular sormada erkek öğretmenlerin tamamı kendilerini yeterli hissederken bayan öğretmenlerin sadece %38'i kendilerini yeterli hissettiğini beyan ediyor.

4. Aktivitelerin etkili anlatılması için öğrenci ile iletişim:

Basit ve temel bilgileri anlatıp, bu bilgilerle ilgili bir örnek çözdükleri zaman ders süresinin çoğunun bittiğini ve bundan dolayı ders boyunca öğrencilerle sıkça iletişime giremedikleri konusunda erkek öğretmenlerimizin %25'inde sıkıntı varken bayan öğretmenlerimizin tam tersine %75'inde sıkıntı yaşandığı beyan ediliyor. Bu da erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin ders içindeki performansları açısından önemli bir sonuç olarak göze çarpıyor.

Üç ve dört yıl arası tecrübeye sahip olan öğretmenlerden elde edilen bulgular

Bu gruptaki öğretmenlerden elde edilen veriler 12 kategoriye ayrılarak incelenmiştir. Bunlardan 4'ü yalnızca kendileri ile ilgili, 3'ü anlatacağı konu ile ilgili ve 5'i de öğrencilerin öğrenmesi ile ilgili olduğu belirlenmiştir.

Yalnızca kendini düşünme ile ilgili olan ifadeler

1. Anlatacağı konuyu hazırlamada karşılaşılan zorluklar:

Bu kategoride çalışmamıza katılan erkek öğretmenlerin %90'ı herhangi bir zorlukla karşılaşmazken bayan öğretmenlerin tamamı böyle bir zorlukla karşılaşmadıklarını beyan ediyorlar.

2. Sınıf yönetimi ve disiplini:

Bu kategoride de çalışmamıza katılan hem erkek hem de bayan öğretmenlerin tamamı sınıf yönetimini ve disiplinini sağlamada herhangi bir zorluk çekmediklerini beyan ediyorlar. Bu sonuca önemli bir etken, çalışmamıza katılan öğretmenlerin çoğunun ortaokullarda görev yapıyor olmasıdır. Buradan da şunu söyleyebiliriz ki yeni öğretmenleri ortaokullarda görevlendirmek doğru bir durumdur.

3. Tecrübeli öğretmenlerden faydalanamama:

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerden bir bayan öğretmen hariç hepsi tecrübeli öğretmenlerden yeterince faydalandıklarını beyan ediyor. Bunun nedeni de çalışmanın merkez ya da merkeze yakın ilçe okullarında yapılmış olmasıdır.

4. Matematik öğretimi ile ilgili kaynakların yetersizliği:

Çalışmamıza katılan bayan öğretmenlerin tamamı bu tür kaynakları yeterli bulurken erkek öğretmenlerin %50'si yeterli bulmadıklarını ifade ediyor.

Konuyla ilgili ifadeler.

1. Anlatacağı ders ile ilgili kaynak yetersizliği:

Çalışmamıza katılan bay ve bayan öğretmenlerin tamamı anlatacakları konu ile ilgili yeterli kaynak bulabildiklerini söylüyorlar.

2. Ders kitabının, dilinin ve konularının öğrenci seviyeleri ile uyumu:

Bu kategoride erkek öğretmenlerin %60'ı hazırlanmış ders kitaplarının dilinin ve konularının öğrenci seviyelerine kesinlikle uygun bulmazken %40'ı uygun buluyor. Bayan öğretmenlerin ise %67'si uygun bulmazken %33'ü uygun buluyor.

3. Soyut kavramların kavratılmasındaki zorluklar:

Soyut kavramların öğrenciye kavratılmasında zorluk çekiyor musunuz diye sorduğumuzda, çalışmamıza katılan erkek öğretmenlerin %70'i zorluk çektiklerini ifade ederken bayan öğretmenlerin %33'ü zorluk çektiklerini ifade ediyorlar.

Öğrencilerin öğrenmesi ile ilgili ifadeler

1. Motivasyon zorlukları:

Öğrencileri derse motive etmede zorluk çekiyor musunuz diye sorduğumuzda, çalışmamıza katılan erkek öğretmenlerin %80'i hiçbir zorluk çekmediklerini açıklarken bayan öğretmenlerin tamamı zorluk çekmediklerini ifade ediyorlar.

2. Öğrenme-öğretme teknikleri seçmedeki zorluklar:

Öğrenme-öğretme teknikleri seçmede zorluk çekiyor musunuz diye sorduğumuzda, çalışmamıza katılan bay ve bayan öğretmenlerin tamamı zorluk çekmediklerini söylüyorlar. Bu da lisans öğrenimi sırasında iyi bir pedagojik-formasyon aldıklarını gösteriyor.

3. Öğrencileri araştırmalara yöneltmedeki zorluklar:

Öğrencileri araştırmaya yöneltmede zorluk çekiyor musunuz diye sorduğumuzda, çalışmamıza katılan erkek öğretmenlerin %80'i zorluk çektiklerini beyan ederken bayan öğretmenlerin %33'ü zorluk çektiklerini söylüyorlar. Bu da şunu gösteriyor ki ya erkek öğretmenlerin öğrencileri bayan öğretmenlerin öğrencilerine göre derse daha ilgisiz ya da bayan öğretmenler derste öğrenciler üzerinde daha fazla etkili.

4. Öğrenme zamanının yetersizliği:

Öğrenme zamanından yani eğitim-öğretim süresinin yetersizliğinden şikayetçi misiniz diye sorduğumuzda, çalışmamıza katılan erkek öğretmenlerin %50'si, bayan öğretmenlerin %33'ü şikayetçi değil.

5. Öğrencilerini üniversite sınavına hazırlamadaki zorluklar:

Bu soruya çalışmamıza katılan erkek öğretmenlerin %60'ı zorluk çekiyorum derken bayan öğretmenlerin tamamı zorluk çektiklerini beyan ediyorlar. Bu da şunu gösteriyor ki, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu derse dolayısıyla üniversite sınavına bir ilgi duymuyor.

Sonuçlar

Bu çalışmadan elde edilen veriler stajyer, 1, 2, 3 ve 4 yıllık matematik öğretmenlerini 36 konunun çok düşündürdüğünü ortaya koymuştur. Bu konuların 19'u kendisi ile ilgili, 8'i anlatacağı konu ile ilgili, 9'u da öğrencilerin konuları öğrenip öğrenmemesi ile ilgili olduğu anlaşılmıştır.

Stajyer öğretmenler 11 konuda çok problem yaşamaktadırlar. Bu konuların 9'u kendisi ile ilgili, 2'si anlatacağı konu ile ilgili olduğu görülmüştür.

Stajyer öğretmenlerden elde edilen bulgulardan göre en çarpıcı olanı erkek stajyer öğretmenlerin %80'i anlatmak istediğini ifade etmede yeterli olduğunu söylerken tam tersine bayan stajyer öğretmenlerin sadece %20'si kendilerini bu konuda yeterli hissediyor olmasıdır. Bir başka önemli bulgu ise staj esnasında danışman öğretmenlerden erkek stajyer öğretmenlerin %86'sı, bayan stajyer öğretmenlerin %80'i çok az faydalandıklarını söylemektedir. Rehber öğretmen derste yokken disiplini sağlamak problem oluyor mu diye sorulduğunda erkek stajyer öğretmenlerin %75'i problem oluyor derken, bayan stajyer öğretmenlerin %80'i problem olmuyor diyor, bu da disiplin sağlama açısından çarpıcı bir sonuç olarak göze çarpıyor.

1 ve 2 yıllık tecrübeye sahip öğretmenleri genelde 13 konunun çok düşündürdüğü ortaya konulmuştur. Bu konuların 6'sı kendisi ile ilgili, 3'ü anlatacağı konu ile ilgili, 4'ü öğrencilerin öğrenimi ile ilgili olduğu görülmüştür.

1 ve 2 yıllık tecrübeye sahip öğretmenlerden elde edilen bulgulara göre en çarpıcı olanları erkek öğretmenlerin %62'si, bayan öğretmenlerin %75'i kendilerine kısmen zaman ayırabildiklerini, bu konuda muzdarip olduklarını ifade ediyorlar. Öte yandan sınıfta disiplini sağlama konusunda bayan öğretmenlerin çok şikayetçi olduğu görülüyor. Ders boyunca ne yapmalıyım konusunda hem bay hem de bayan öğretmenler ciddi anlamda sorun yaşadıklarını ifade ediyorlar. Soyut kavramları anlama ve anlatma konusunda hem bay hem de bayan öğretmenler sorun yaşadıklarını özellikle bayan öğretmenlerin daha çok sorun yaşadıkları ortaya çıkıyor. 1 ve 2 yıllık tecrübeye sahip öğretmenlerimiz ders kitaplarının yetersiz olduğu yönünde görüş bildiriyorlar. Ayrıca bayan öğretmenlerin

erkek öğretmenlere göre öğrenme ve öğretme tekniklerini seçmede kendilerini daha fazla yetersiz hissettikleri ortaya çıkmıştır. Bir başka ilginç sonuç, konu ile ilgili etkili soru sormada erkek öğretmenlerin tamamı kendilerini yeterli hissederken bayan öğretmenlerin %38 gibi çok azı kendilerini yeterli hissetmektedir. Konuların etkili anlatılması için öğrenci ile iletişim kurmada erkek öğretmenlerin %75'i sorun yaşamazken bayan öğretmenlerin sadece %25 gibi çok azı sorun yaşamamaktadır.

3 ve 4 yıllık tecrübeye sahip öğretmenler için genelde 12 konunun sorun oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Bu konuların 4'ü kendisi ile ilgili, 3'ü anlatacağı konu ile ilgili, 5'i öğrencilerin öğrenimi ile ilgili olduğu görülmüştür.

3 ve 4 yıllık tecrübeye sahip öğretmenlerden elde edilen bulgulardan en çarpıcı olanları şunlardır. Matematik öğretimi ile ilgili kaynakları bayan öğretmenlerin tamamı yeterli bulurken erkek öğretmenlerin yarısı yeterli bulmamaktadır. Erkek öğretmenlerin %60'ı, bayan öğretmenlerin %67'si ders kitaplarının dilinin ve konularının öğrenci seviyesine uygun olmadığını dile getirmektedir. Soyut kavramların kavratılmasında erkek öğretmenlerin %70'inin, bayan öğretmenlerin ise sadece %33'ünün zorluk çektiği ortaya çıkmaktadır. Öğrencileri araştırmaya yöneltmede erkek öğretmenlerin %80'i zorluk çekerken bayan öğretmenlerin sadece %33'ünün zorluk çektiği görülmektedir. Eğitim-öğretim zamanının yetersizliğinden erkek öğretmenlerin %50'si şikayet ederken bu konuda bayan öğretmenlerin oranı %67 dir. Öğrencileri üniversite sınavına hazırlamada erkek öğretmenlerin %60'ı zorluk çekerken bayan öğretmenlerin tamamının zorluk çektiği ortaya çıkmıştır.

Öneriler

Bu çalışmayı elde etmek için geliştirilmiş anket formu farklı illerdeki öğretmen adaylarına ve öğretmenlere uygulanarak daha kapsamlı sonuçlar elde edilebilir.

Sonuçlarda belirttiğimiz, öğretmenler için ciddi sorun teşkil eden konuları bir rapor haline getirip okul müdürlüklerine göndererek okul müdürlerinin bu konularda tedbir alması sağlanabilir.

Öğretmenler için sorun teşkil eden bu konularda öğretmenlerimiz üniversite hocaları tarafından ayrıca bilgilendirilip bu sorunların ortadan kalkması sağlanabilir.

Mümkün olduğu kadar yeni öğretmenlerimizin bulunduğu okullara aynı branştan en az bir tane deneyimli öğretmen atayarak yeni öğretmenlerimizin sorun ve sıkıntılarının giderilmesi sağlanabilir.

Bu çalışmanın sonuçları değerlendirilerek eğitim fakülteleri ne yapmalı, okullar ne yapmalı, stajyer öğretmenler ne yapmalı, deneyimli öğretmenler ne yapmalı konularda daha geniş araştırmalara girişilebilir.

KAYNAKÇA

- Adams, D.R. (1982). Teacher Development: A Look at Changes in Teacher perceptions and Behavior Across Time. *Journal of Teacher Development*, 18(4), 40-43.
- Bailey, D.B. & Palsha, S.A. (1992). Qualities of the Stages of Concerns Questionnaire and Implications for Educational Innovations. *Journal of Educational Research*, 35(4), 226-232.
- Çepni, S. (1993). New Secondary Science Teachers development in Turkey: Implications for the Academy of New Teachers Programmed, Ph. D. Thesis, University of Southampton, England.
- Çepni, S. (1996). Fizik öğretmen adaylarının doğal gelişim süreçlerinin Fuller Teorisi ile Uyuşumu, *Modern Öğretmen Yetiştirmede Gelişme ve İlerlemeler (Sempozyum-96) Kitabı*, (s.515-527). Hacettepe Üniv., Ankara.
- Fuller, F.F. (1969). Concerns of Teachers: A developmental conceptualization. *Research Journal*, 6, 207-226.
- Fuller, F.F. & Bown, O.H. (1975). Becoming a Teacher. in K. Ryan(ed), *Teacher Education (Seventy-fourth Yearbook of the National Society for the Study of Education)*. University of Chicago press.
- Hall, G.E. & Loucks, S. (1978). Teachers concerns as a basis facilitating and personalizing staff development. *Teacher College Record*, 80(1), 36-51.
- Lederman, N. G. & Gress-Newsome, Julie (1991). Meramorphosis, Adaptation, or Evolution? Preservice Science Teachers Concerns and Perceptions of Teaching of Planning, *Science Education*, 75(4), 443-453.
- Marso, R.N. & Pigge, F.L. (1989). "The Influence of Preservice Training and Teaching Experience Upon Attitude and Concerns About Teaching", *Teaching and Teacher Education*, v.5, n.1, p.33-41.
- Strawitz, B.M. & Malona, M.R. (1986). The Influence of Field Experiences on Stage of Concern and Attitudes of Preşervice. *Research in Science Teaching*, 23(4), 311-320.